

Vndecimi &
duodecimi

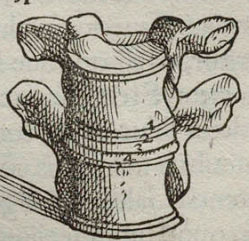
decimus quintus septimi musculi principium aliquotusque^h subit. Nunc nouacula, aut ualido acutiorisq^{ue} cultello, secundum spinarum in lumbis & in osse sacro ductum, tentanda est sectio, quae¹ undecimi musculi principium à spinis liberet. Ne uero simul^k decimum tertium (ut Galenus proculdubio in simijs alioquin ad sectionem aptissimis fecit) imprudens auferas, ac decimū diuidat, atq^{ue} huius crassitiem facile cōiecturabis, si paruo cultello musculū à transversis lumborum uerterarū processibus eleues, atq^{ue} à decimo tertio subleuatū, ad spinas quoq^{ue} uerterarum illū inuertas. Hoc itaq^{ue} musculo à lumborū, & ossis sacri spinis liberato, cauendū est, ne illū thoracis uerterarū spinis adeo connatū arbitreris, ut¹ decimū quintum musculum unā cum undecimo auferas, atq^{ue} cum reliquis omnibus Anatomicis hallucineris. Postquam igitur internum musculi latus, ut cunq^{ue} à subditis connatisq^{ue} sibi partibus diremptum conspexeris, ab illo quoq^{ue} osse deradetur, & principio ipsius apprehenso, sensim musculum attolles, ipsum ab illis, quibus inferitur, partibus liberans, ut tandem intuearis^m tendines illos, quos à scaloēs radicis instar, in transversorum thoracis uerterarum processuum apices elegantissima serie dēgerit. Hoc adempto, citra aliam sectionemⁿ decimū tertius, &^o decimus quintus, sunt in conpicio, ut tamen illorum naturā ad amussim inquiras, necessum est & hos quoque à uerterbris sedulo deradere, quod sanē in spinarū musculis eo operosius praestiteris, quo ijdem pluribus ossibus & innascantur, & à pluribus ortum ducant. Ob quod laudandus etiam uenit rerum Opifex, qui ita musculos hos fabrefecit, ut seorsum unam quāq^{ue} dorsi partem succedentibus motibus agere possimus, ne simul uniuersum, multas actiones impedituri, mouere cogamur. Ceterum ubi & hos abstuleris, transuersam duces sectionem, quae sacrum os & infima lumborum uerterbram, ab anteriori sede, ad dorsalem usque medullā penetret, ut deinde inflexo unā cum costis thorace, dorsum ab osse sacro diuidere queas, uerterarum ligamēta iam indagaturus.

DE VERTEBRARVM LIGAMENTIS. Caput. XL.

Ligamenta
uerterarum
corpora com
munitia.
L. de Ossibus.

LIGAMENTA primam uerterbrā capiti, & secundam primae, & secundam rursus capiti colligantia superius enarraui, quae autē reliquas uerterbras inuicem cōiungunt, nunc pertractabo, ab illis, quae uerterbrarum corpora colligant, sermonis facturus initium. Inter secundae itaq^{ue} & tertiae uerterbrae ceruicis, ac deinceps inter reliquarum omniū uerterbrarum corpora, substantia quaedam reponitur, quam Galenus Cartilaginem uocat, & qua uerterbras inuicē haud colligari, aliter, ac qui illum praefecerunt dissectionis Proceres, asserit. Nam nō huius cartilaginis beneficio ipsas cōmitti uult, uerum tertiae dorsalis medullae tunicae inter uerterbrarū corpora se insinuatis interuentu. Cuiusmodi uero sit tertia haec tunica, in dorsalis medullae sermone persequar, tunc nimirū, quando praeter duas cerebri membranas, dorsali medullae proximē adnatas, uerterbrarū amplitudinem (quae dorsali uiam praebet) membrana quadā ossibus undiq^{ue} cōnata succingi audies. Eiusmodi in uerterbrarum amplitudine occurrēs membrana, nihil prorsus, nisi fortassis crassitie ab illa differt, quae quoniā ossi circūducitur, *σπίς* Graecis nuncupatur. Num uero Galeni sententia, an Veterū illorū, qui in dissectionibus, quantū Galeni scripta liquidō ostendūt, admodū fuisse seduli, accedendum sit, penes te esto iudiciū. Nam & si humanū cadauer ad manū non sit, nō tamē fieri poterit, quin tibi iam à lectione surgēt, aliquis animalis dorsum mensē adhibeatur, uel etiā pisce uescendū erit, ac proinde uel ludi causa (dum modo diuina illa Diui Hippocratis in Libro de Articulis oracula non fastidiueris) unā uerterbram ab alia seiungito, & quacūq^{ue} etiam corporis adhibita cartilagine, tecum perpendito, num illa uerterbrarū cartilago, exquisitae cartilaginis naturam obtineat, num uero ligamētū cartilaginosū. Hac enim ratione manibus pedibusq^{ue} in Veterum sententiam, relicto procul Galeni placito, iturus es, neq^{ue} tibi persuaderi fines, membranā quadā, cuius beneficio uerterbrae inuicem cōnecterētur, duci inter uerterbras os, & cartilaginē hanc ligamentosā, fibrosā, mollem, mucosā, neq^{ue} cartilaginis modo solidā cōtinuā ue, ne forte duntaxat de duritie loqui uideamur. Quum tamen haec ex

Uel leuiori negotio, quae hic pertracto, assequaris, duas ē thoracis uerterbras, anteriori facie ex puerili corpore depiclas habes. In quibus 1. notat superioris uerterbrae cartilaginē, sui corporis inferiorē appendicem, 2. ipsūq^{ue} corpus interuenientem, 3. eiusdē uerterbrae humiliorē appendicem, 4. cartilaginis ligamentum, superioris inferiorisq^{ue} uerterbrae appendices intercedēs, 5. superioris inferioris uerterbrae appendicem, 6. cartilaginis, dictam modo appendicem suae uerterbrae copulantem.

pendes, sedulo cauendū est, ne in agni aut hœdi, aut recens nati uiculi spinā incidens cartilago, inter appendicē corporis uerterbrae, & ipsum corpus reposita, tibi imponat, illamq^{ue} cartilaginem esse arbitreris, de qua hīc sermone institui mus. Quin potius in illis uerterbris perpendito tres cartilaginū, ut sic dicā, ordines duobus ossibus inter duas uerterbras dirēptos, ac postmodū illis ordinibus animaduertis, cartilaginū naturas obserua, firmitusq^{ue} adhuc Veterū dogmata subscribito. Conspicies enim duas cartilagines inter utrarūq^{ue} uerterbrarū corpora, et ipsarū appendices positas, ad amussim esse cartilagines, nihilq^{ue} ab illis differre, quae reliquos appendices & ossa interueniunt. At cartilaginem inter appendices mediā, profectō (nisi Galeni nomine oculis parū fidas tuis) nihil prorsus aliud quā ligamentū esse dices, quod Asclepiadū familiā, quae pueros suos in cadauerū sectionibus tanta cura exercebat, *σύνδεσμος* appellauerunt, atque huius interuentu, non autem tertiae dorsalis medullae tunicae, uerterbrarum corpora colligari astrues, nulla interim interueniente membrana. Quapropter si Veteribus accedis, inter ligamenta cartilaginis natura pollentia, has uerterbrarū cartilagines cōnumera. Ceterum alijs adhuc ligamētis uerterbrarum corpora colligantur, per totā enim dorsi longitudinē, ualidissima ligamēta toti uerterbrarum corporū ambitui obuoluuntur, quae etsi undiq^{ue} crassa, spissa & robusta, sed mucoso interim humore oblita sint, attamē in anteriori corporis sede ad unūq^{ue} latus, ob sui crassitiem conspectiora euadunt. Quum itaq^{ue} haec ligamenta, aut si unius nomine omnia complecti uelis, ligamentum hoc durum fortēq^{ue} euaserit, et omnibus uerterbris ex equo obducatur, obstaculo sanē est, ne in extensione dorsum nimis porrigatur, incuruetur uel. Dorsum enim si plurimum reflecteretur, stomacho, arteria magna, & uenae cauae fuisset summē noxiū, plerūq^{ue} enim haec extensa frangerentur, & si plus satis laxa, et ad extendendū prompta haec Natura creasset, in dorsi flexu in se cōplicarentur. Est itaq^{ue} ligamentum id ita in duritie temperatum, et suo mucore, ut Hippocrates dicebat, imbutum, ut tantum extendi dorsum permittat, quantum homini sit ex usu, & ut tūc simul uerterbras colliget, & dorsum ex tot conformatum ossibus, unius corporis modo efformet. Rursus ex singulis transversis processibus in singulos, membraneum ligamētum tota interuallā amplitudine porrigitur. Sic etiam in spinarum interuallis, ab una spina ad alteram, membranae ligamenta continentur, spinas inuicem colligantia, & ueluti musculorum interstitia. At in uerterbrarum apicibus haec membranae adeo crassescunt, ut ad apicem simul cōeuntēs quasi toti dorsi spinarū ligamentum constituant, cartilaginis etiam naturae compos. Deinde ubi ascendentes uerterbrarum processus descendētib^{us} coarticulantur, membranae quoque ligamenta (sed perquā ualida) articulum undique ambiunt. At priuatum quoddam idq^{ue} subflauum ligamentum, omnibus corporis ligamentis si non robustius, profectō saltem non inualidius, inter singulas uerterbras habetur. Ex interna enim sede foraminis uerterbrae, quod dorsali medullae exsculptum est, ad radicem spinarū posterioris uerterbrae processus inter duos ascendentes, aut descendentes processus ligamentū exoritur, quod semper in subsequētis uerterbrae eandē sedem inferitur. Quod uero nihil interfit, nū à superiori uerterbra ad inferiorē, aut contrā, ab inferiori in superiorē ligamentū inferi dicā, cuius manifestum esse arbitror, nam etsi hinc ligamētum enasci, et illic inferi dixerō, neminem ambigere putarim, utrunq^{ue} os, seu utrumque, qui enarratur, locum, parem operam ad ligamētū generationem conferre. In canibus, & illis animalibus, quae rictum tergo leui opera accōmodant, & longē laxiores ceruicis uerterbrarum articulos, & etiam longiores ceruicis uerterbras, quā homo obtinent, ligamentum quoddam obseruamus, cuius naturam Galeni gratia hīc non grauabor subiungere. In canibus igitur simulatque secundum par musculorum capitis motibus famulantū aggressus es, in ceruice ligamentum sese offert rarum, & nullū in uniuerso corpore respondens, nisi fortassis illis uerterbrarum ligamentis, quae postremo loco recensui mus, id enim ceteris durius est, & colore flauum, & in fibras multas dissolui potest. Enascitur autem id ex apicis septimae ceruicis uerterbrae spinarū lateribus, & sursum ascendens, nullū connascitur uerterbrae, quousque ad secundam ceruicis pertigerit, cuius spinarū lateribus in summo apice inferitur. aliquibus quoque animalibus, ut ouibus, occipiti ossi inferitur. Ligamentum hoc peculiari inuolutū est membrana, geminūq^{ue} apparet ob impressionē illius longitudini exportectam. Porro huius ligamenti naturā discere licebit, quoties uiculi, aut porcelli, aut hœdi, aut uetustioris etiam bouis ceruix mensae apponitur. Est enim ligamentum hoc, flauum illud corpus, quod ex carnibus liberatum canibus offerre solemus, nam inter reliqua corporis ligamenta solum tanquā efusi inepum reijcitur. Vnde etiam à robore Bruxellensibus Vuas nuncupatur, qui huius esum puellis ad comam prolixiorē cōciliandā commendant, hinc copiosius ridentes, quod uelut in comam inter reliquas corporis partes dissoluatur, et praeter ca flauipallidūq^{ue} coloris uisatur. hoc praecipuo usu accommodum est, ne uerterbrae ceruicis suo loco

Ligamēta a
lijs sedibus,
quā ad cor
pora uerterbra
rum posita.

Propterea ea
num ligamē
ta.